

Prijedlog fiskalne konsolidacije u RH (2016.-2019.)

IVAN MAJIĆ I MATEJ BULE

OKRUGLI STOL UDRUGE LIPA, 25.01.2016.

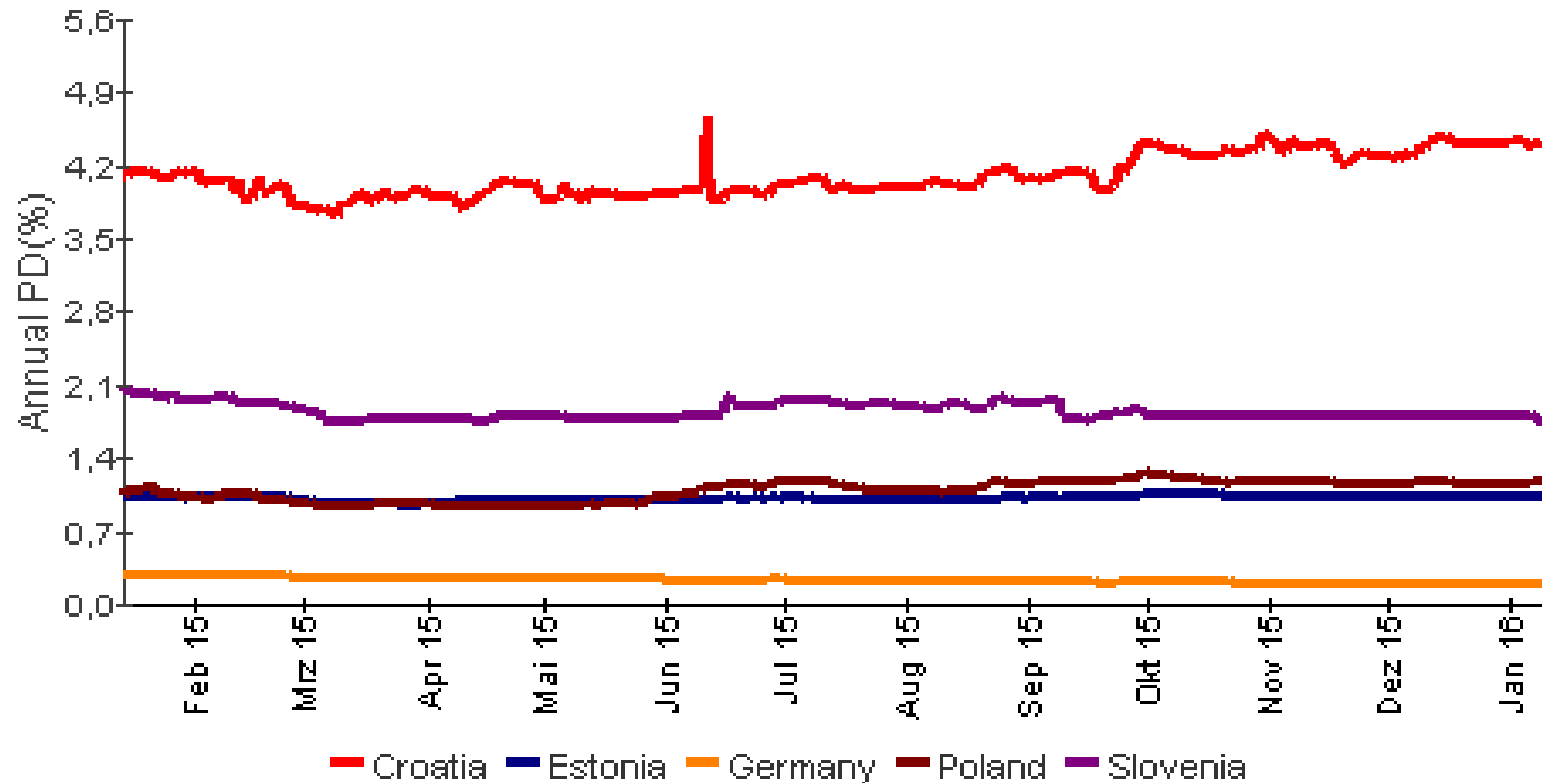
Sadržaj

---

1. ZAŠTO KONSOLIDACIJA?
2. KARAKTERISTIKE PROGRAMA
3. PET CILJEVA
4. TRI MJERE NA RASHODOVNOJ STRANI
5. TRI MJERE NA PRIHODOVNOJ STRANI
6. TRI INSTITUCIONALNE MJERE
7. SIMULACIJE

ZAŠTO KONSOLIDACIJA? (1)

Annual probability of default from 5Y CDS spreads

izvor: Bloomberg Finance L.P., Markit Group Ltd. i Deutsche Bank Research

ZAŠTO KONSOLIDACIJA? (2)

Podaci u razdoblju od 1960. do 2011. godine		
Zemlja	Postotak godina u kojima je bilježen deficit	Godina zadnjeg suficita
Australija	80 %	2008.
Austrija	82 %	1974.
Belgija	96 %	2006.
Danska	48 %	2008.
Finska	20 %	2008.
Francuska	90 %	1974.
Grčka	80 %	1972.
Irska	80 %	2008.
Italija	100 %	/
Japan	68 %	1992.
Kanada	76 %	2007.
Nizozemska	88 %	2008.
Norveška	4 %	2011.
Novi Zeland	46 %	2008.
Njemačka	78 %	2008.
Portugal	100 %	/
SAD	92 %	2000.
Španjolska	78 %	2007.
Švedska	42 %	2008.
UK	84 %	2001.

Italija

Grčka

Portugal

Izvor: Charles Wyplosz - Fiscal Rules: Theoretical Issues and Historical Experiences, NBER 2011.

KARAKTERISTIKE PROGRAMA (1)

Mora pomiriti sljedeće zahtjeve:

1. stabilizirati javne financije
2. ne ugroziti gospodarski rast
3. smanjiti poreznu presiju
4. snažan signal zaokreta u ekonomskoj politici
5. održati jednaku kvalitetu javnih usluga
6. politički pragmatičan

KARAKTERISTIKE PROGRAMA (2)

Karakteristike programa:

- program fiskalne konsolidacije u 4 godine (2016-2019), uz predviđen prosječan gospodarski rast 1,5 %
- **„fini” instrument srednjoročne prilagodbe**
- **konsolidacija isključivo smanjenjem rashoda, nema rasta poreza**
- **nema otpuštanja zaposlenih, nema rezanja većega od 5 %**
- **smanjuje poreznu presiju**
- želi ostvariti 5 ciljeva sa po 3 operativne mjere na rashodovnoj strani i 3 mjere na prihodovnoj strani te 3 strateške institucionalne mjere

5 CILJEVA (1)

---

1. stabilizacija javnih financija i pad udjela javnoga duga BDP-u

- omogućiti suficit u 2020. godini
- pad udjela javnoga duga u BDP-u za 7 postotnih bodova
- prosječan rast BDP-a 1,5 % godišnje u razdoblju 2016. – 2019.

2. smanjenje udjela javnoga sektora u BDP-u

- glomazan, izvor velikih fiskalnih rizika i jedan od generatora javnoga duga
- prodaja financijske i nefinancijske imovine kako bi se smanjili fiskalni rizici, udio javnoga sektora u BDP-u i javni dug

3. poticaj razvoju tržišta kapitala

- zaustavljanje „*crowding out*” efekta
- IPO državnih poduzeća

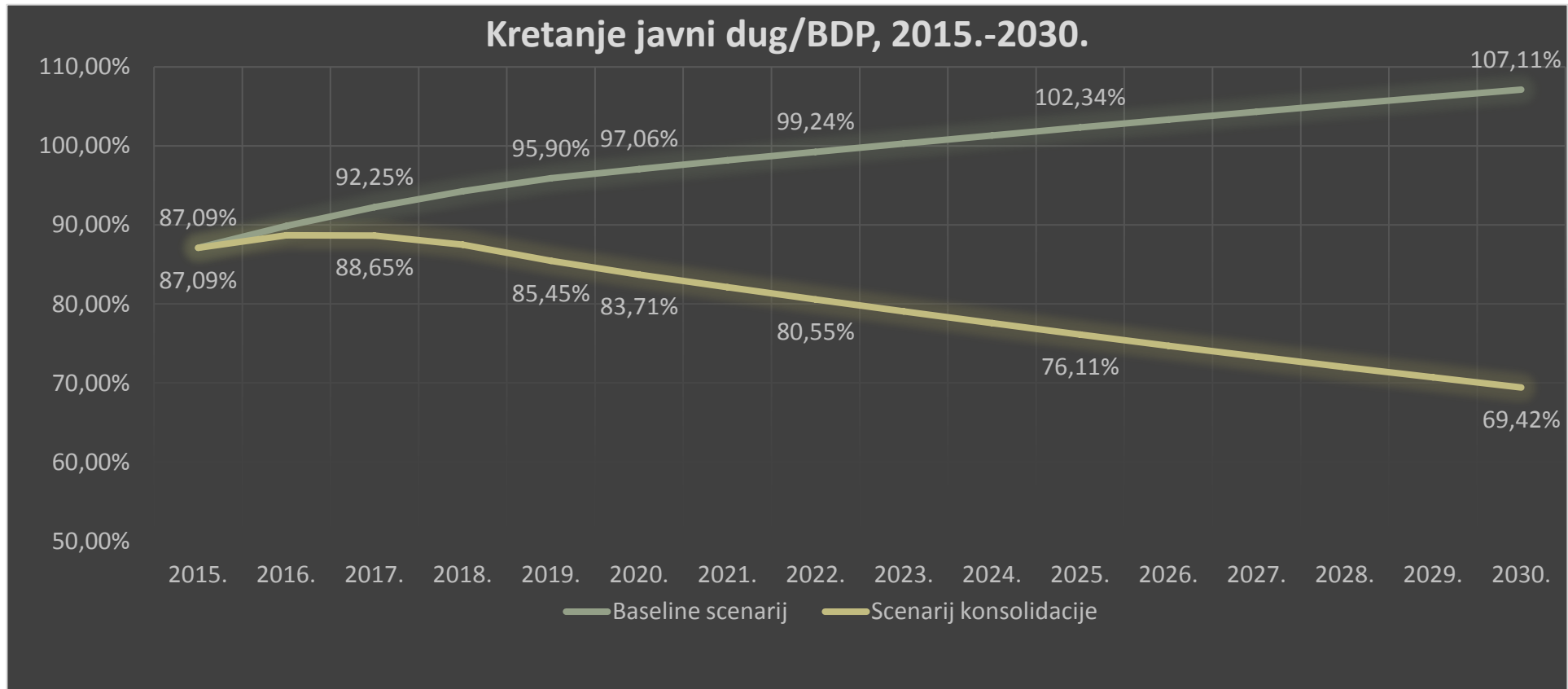
5 CILJEVA (2)

- 4. smanjenje poreznog opterećenja gospodarstvu i poticanje gospodarskog rasta**
  - porez na dobit na jednu od najnižih stopa u Europi 12 % (smanjenje stope za 40 %)
  - ukidanje poreza na kapitalnu dobit, štednju i dividende
  - Lee i Gordon (2005) na uzorku od 70 zemalja pronalaze značajan utjecaj stope poreza na dobit na stope rasta BDP-a, gdje smanjenje stope u iznosu 10 postotnih bodova može povećati stopu rasta BDP-a za 1,1 do 1,8 postotnih bodova.

- 5. poboljšanje kreditnog rejtinga i stvaranje „window of opportunity”**
  - mehanizmom kamatnih stopa prenijeti pozitivne efekte na realni sektor
  - prosječan rast BDP-a 1,5 % godišnje u razdoblju 2016. – 2019.
  - ne oslanja se na uspjeh mogućih reformi
  - izravanjem fiskalnih neravnoteža program mora stvoriti **„window of opportunity” od 4 godine** da se provedu reforme

Kako preokrenuti trend?

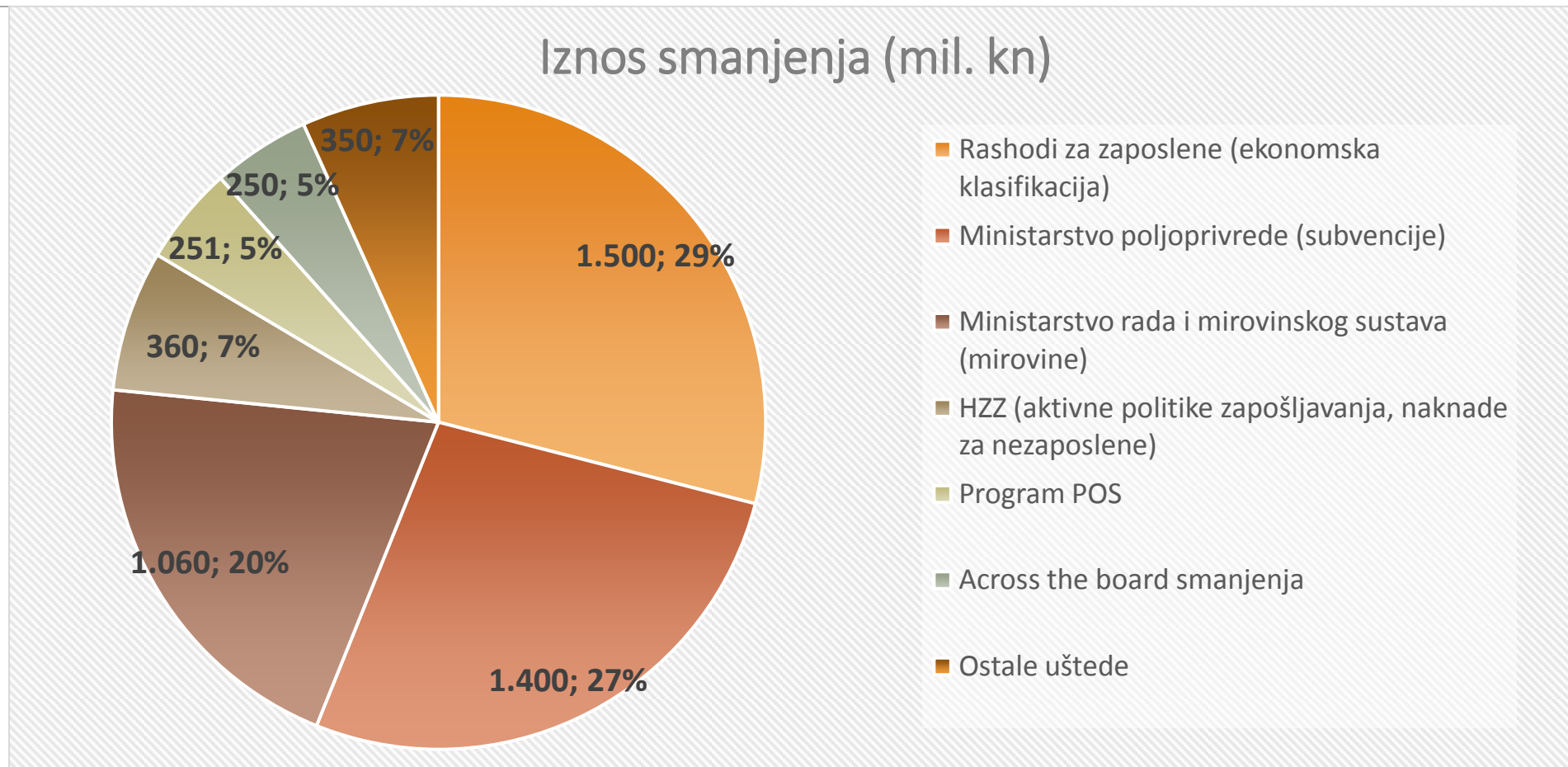
Izvor: izradili autori

3 MJERE NA RASHODOVNOJ STRANI

---

1. SMANJENJE RASHODA U 2016. GODINI ZA 4,68 MILIJARDI KUNA
2. ZAMRZAVANJE RASHODA PRORAČUNA 2016. – 2019.
3. ZERO BASED BUDGETING (ZBB)

3 mjere na rashodovnoj strani

3 mjere na rashodovnoj strani

Godina	Smanjenje rashoda (mlrd. kuna)	Smanjenje rashoda (% BDP-a)	Automatski rast rashoda	Neto promjena rashoda (mlrd)
2016.	4.68	1.4 %	1.0	-3.68
2017.	1.0	0.29 %	1.0	0
2018.	1.0	0.29 %	1.0	0
2019.	1.0	0.29 %	1.0	0
Ukupno (4 godine)	7.68	2.27 %	/	/

3 mjere na rashodovnoj strani

Zero Based Budgeting

- periodično sastavljanje proračuna 'od nule', svake 4 godine
- svake godine provedba unutar četvrtine ministarstava
- pronalazak dodatnih ušteda i poboljšanje proračunskoga procesa
- povećanje efikasnosti i transparentnosti javnih rashoda te vrednovanje njihovih učinaka

3 NA PRIHODOVNOJ STRANI

---

1. SMANJENJE STOPE POREZA NA DOBIT I UKIDANJE POREZA NA ŠTEDNJU, KAPITALNU DOBIT I DIVIDENDU
2. PRODAJA DRŽAVNE FINANCIJSKE I NEFINANCIJSKE IMOVINE
3. Odstupanje od plana punjenja proračuna

3 na prihodovnoj strani

---

1. Smanjenje i ukidanje poreza

- porez na dobit od 12 posto – **među najnižima u Europi**
- ukidanje poreza na dohodak od **kapitalne dobiti, kamata na štednju i dividendi**
- smanjenje prihoda od 2,45 mlrd u prvoj godini (0,73 % BDP-a)
- jednostavan i učinkovit način za **povećanje konkurentnosti** uz ograničen proračunski trošak
- **promjena smjera ekonomske politike** i snažna poruka investicijskoj javnosti
- impuls **razvoju tržišta kapitala**

3 na prihodovnoj strani

---

2. Prodaja državne imovine

prodaja svih udjela u poduzećima gdje je **država manjinski vlasnik**, a **nisu na popisu** trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od strateškog i posebnoga interesa za Republiku Hrvatsku iz 2015. godine

prodaja svih udjela u poduzećima u kojima je **država većinski vlasnik**, a **nisu na popisu** trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od strateškog i posebnoga interesa za Republiku Hrvatsku iz 2015. godine

sklapanje ugovora o koncesiji s privatnim investitorima za **pomorske luke, zračne luke i cestovne prometnice (autoceste)** kojima upravljaju trgovačka društava i druge pravne osobe od strateškog i posebnoga interesa za Republiku Hrvatsku iz 2015. godine, primjerice HAC i Autoceste Zagreb-Rijeka, a za koje to do sada nije bio slučaj

3 na prihodovnoj strani

Poduzeća za brisanje s popisa i prodaju udjela	
1.	Podravka d.d., Koprivnica
2.	Končar elektroindustrija d.d., Zagreb
3.	Petrokemija d.d., Kutina
4.	Brijuni rivijera d.o.o., Pula
5.	Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
6.	Croatia banka d.d., Zagreb
7.	Croatia Airlines d.d., Zagreb
8.	ACI d.d., Opatija
9.	Hrvatska lutrija d.o.o., Zagreb
10.	Sunčani Hvar d.d., Hvar

3 na prihodovnoj strani

Poduzeća koja ostaju na popisu – predviđena prodaja udjela uz program subvencioniranja

1. HŽ Cargo d.o.o., Zagreb

2. HP – Hrvatska pošta d.d., Zagreb

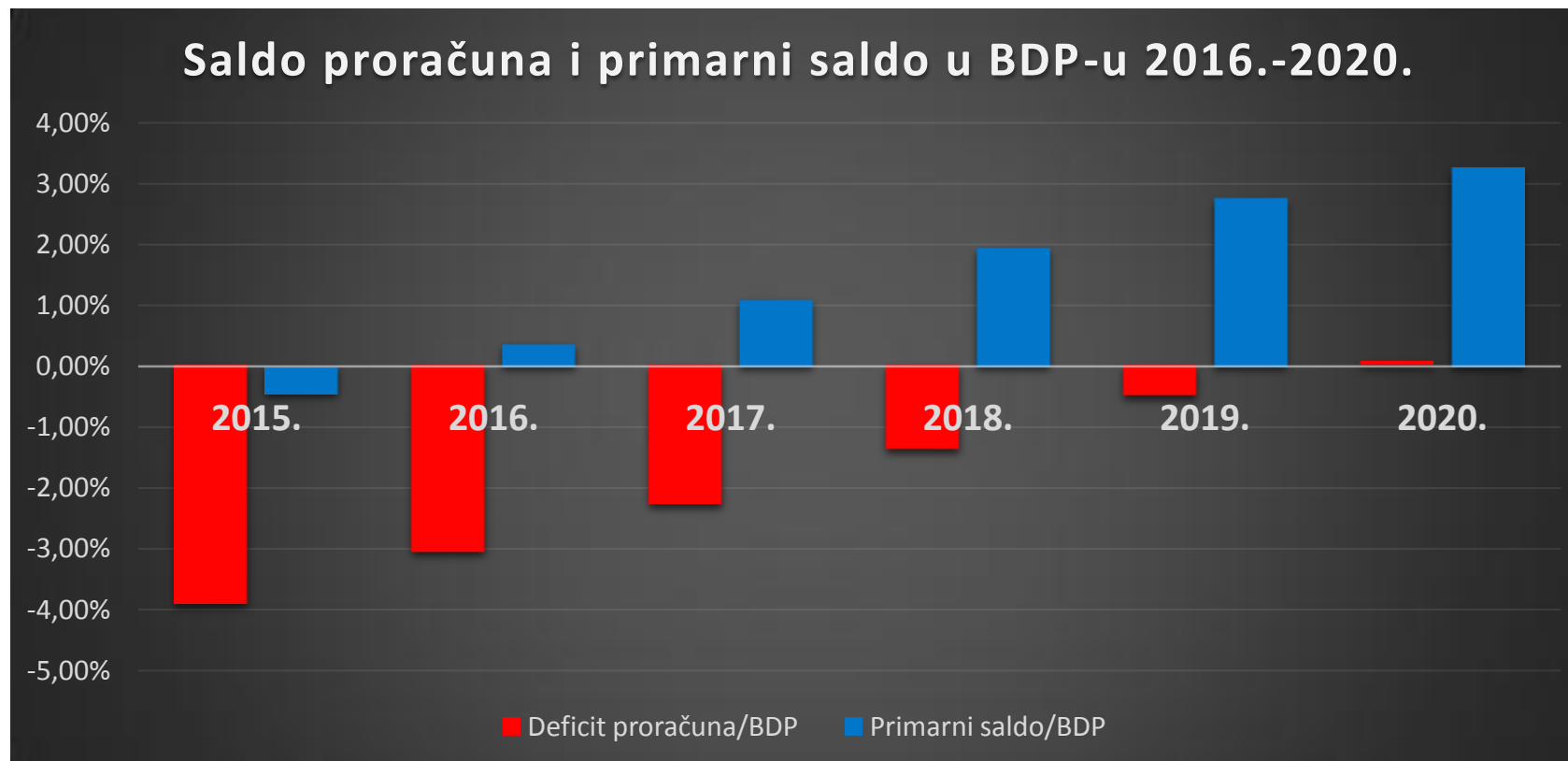
3. Jadrolinija, Rijeka

4. HŽ Putnički prijevoz d.o.o., Zagreb

5. Đuro Đaković Holding d.d., Slavonski Brod

3 na prihodovnoj strani

3. Odstupanje od plana punjenja proračuna

3 institucionalne mjere

---

1. NEOVISNI URED ZA PRORAČUN
2. FISKALNO PRAVILO U USTAVU
3. AGENCIJA ZA UPRAVLJANJE JAVNIM DUGOM

Neovisni ured za proračun

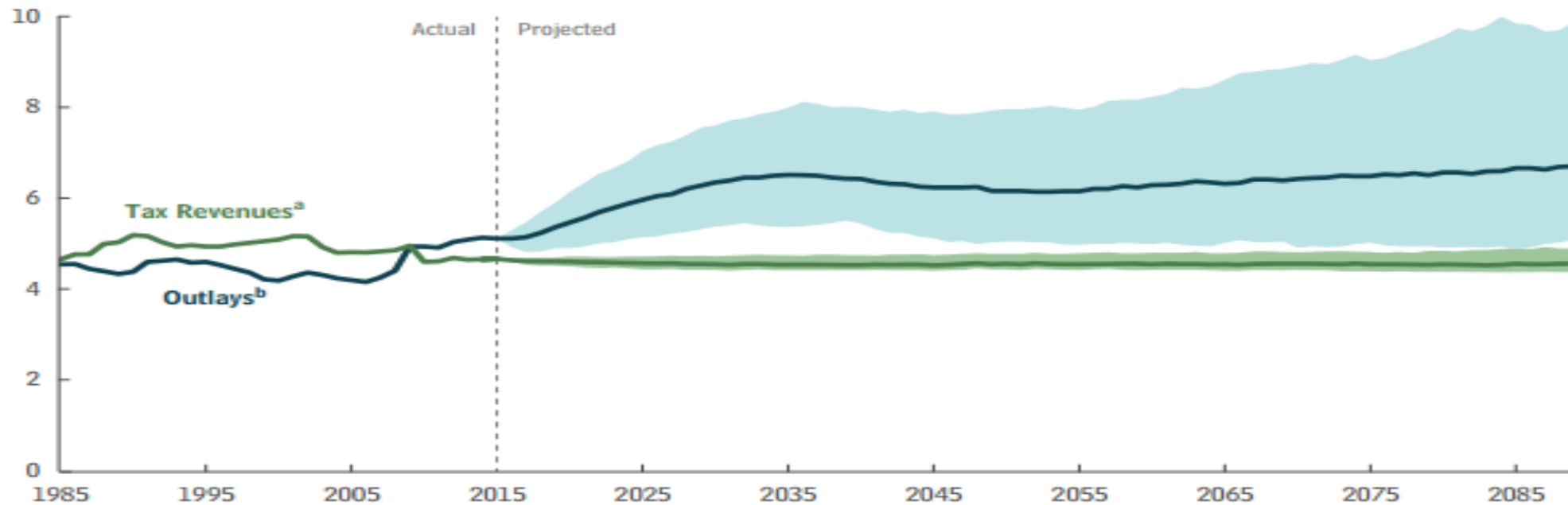
- stvaranje institucionalnog okvira za praćenje i nadziranje fiskalnog stanja
- procjena kretanja prihoda i rashoda, praćenje javnoga duga, vrednovanje određenih mjera s fiskalnim učincima itd.
- neophodno je osigurati **neovisnost** institucije
- ravnatelja na **šestogodišnji mandat** imenuje **odbor s 5 članova**: predsjednik, ministar financija, guverner HNB, predstavnik sindikata i predsjednik HUP-a uz **4/5 većinu**

Primjer: CBO

Exhibit 1.

Social Security Tax Revenues and Outlays, With Scheduled Benefits

Percentage of Gross Domestic Product

izvor: preuzeto
iz CBO's 2015
Long-Term
Projections for
Social Security

Fiskalno pravilo u Ustavu

ZEMLJE S FISKALNIM PRAVILOM U USTAVU

Zemlja		Godina uvođenja
Austrija		2011.
Italija		2012.
Njemačka		2009.
Poljska		1997.
Slovenija		2013.
Španjolska		2011.
Švicarska		2001.

OSNOVNE KARAKTERISTIKE PRAVILA

- izdvajanje centralne države iz Zakona o fiskalnoj odgovornosti i unošenje fiskalnoga pravila u Ustav
- balansira disciplinu i fleksibilnost kako ne bi djelovao prociklično
- početak primjene od 2020. godine

Fiskalno pravilo u Ustavu

---

1. Primarni proračun uvijek i bez iznimke mora biti u suficitu, osim u slučaju neposredne ratne opasnosti, rata itd.
2. Deficit državnoga proračuna može biti do 0,5 % BDP-a, ukoliko se poštuje pravilo pod točkom 1.
3. Deficit državnoga proračuna može biti do 2,0 % BDP-a, ako je došlo do pada gospodarske aktivnosti u dva kvartala za redom, uz poštivanje pravila iz točke 1.
4. U slučaju neposredne ratne opasnosti, rata, prirodnih katastrofa itd., deficit može biti do 5 % BDP-a.
5. Ukoliko se jedno od pravila ne poštuje, premijer je dužan podnijeti program izravnjanja Hrvatskome Saboru u roku 60 dana od utvrđivanja odstupanja.
6. Ukoliko Ustavni sud RH ustanovi da program predsjednika Vlade RH prema izračunu Neovisnoga ureda za proračun neće udovoljiti potrebi poštivanja pravila, Ustavni sud može raspustiti Hrvatski Sabor.
7. Udio javnoga duga u BDP-u ne smije prelaziti 90 %, osim u slučaju ratnih opasnosti, prirodnih katastrofa itd.

Agencija za upravljanje javnim dugom

Zadaci agencije:

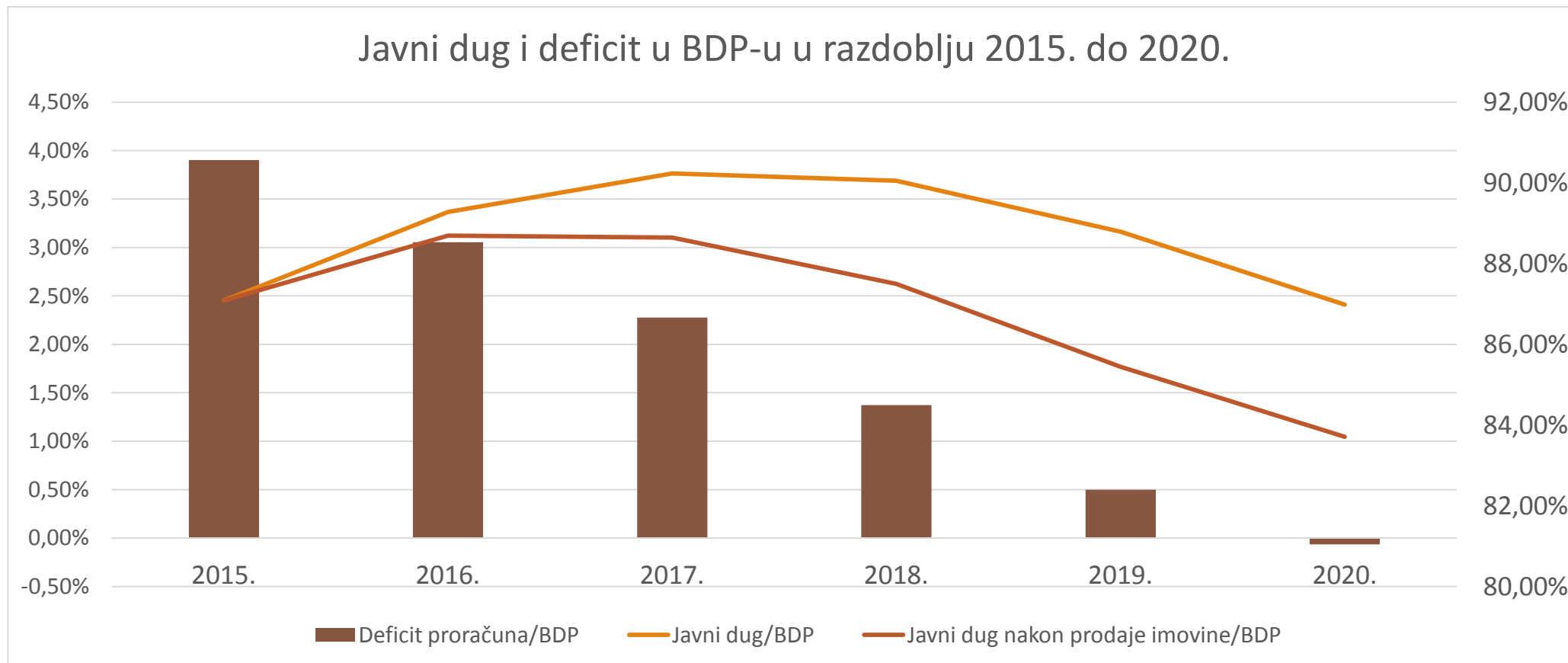
1. prikupljanje sredstava za dodatno financiranje državne potrošnje uz najnižu cijenu i prihvatljiv rizik
2. izrada prijedloga strategije upravljanja javnim dugom u suradnji s Ministarstvom financija
3. provedba Strategije upravljanja javnim dugom koju je usvojila Vlada RH
4. izrada i primjena plana (kalendara) zaduživanja kako i se ostvarila bolja suradnja sa investitorima (lakše planiranje likvidnosti investitora, češća i manja izdanja MF-a itd.)
5. analiza portfelja javnoga duga te unaprjeđenje njegove strukture s ciljem smanjenja kamatnog, likvidnosnog i tečajnog rizika
6. procjena i upravljanje rizicima javnoga sektora
7. u skladu sa zadatkom 6. i odobravanje državnih jamstava
8. priprema detaljnih i transparentnih informacija o javnome dugu te njihova redovita objava na mrežnim stranicama Agencije

Srednjoročne i dugoročne simulacije

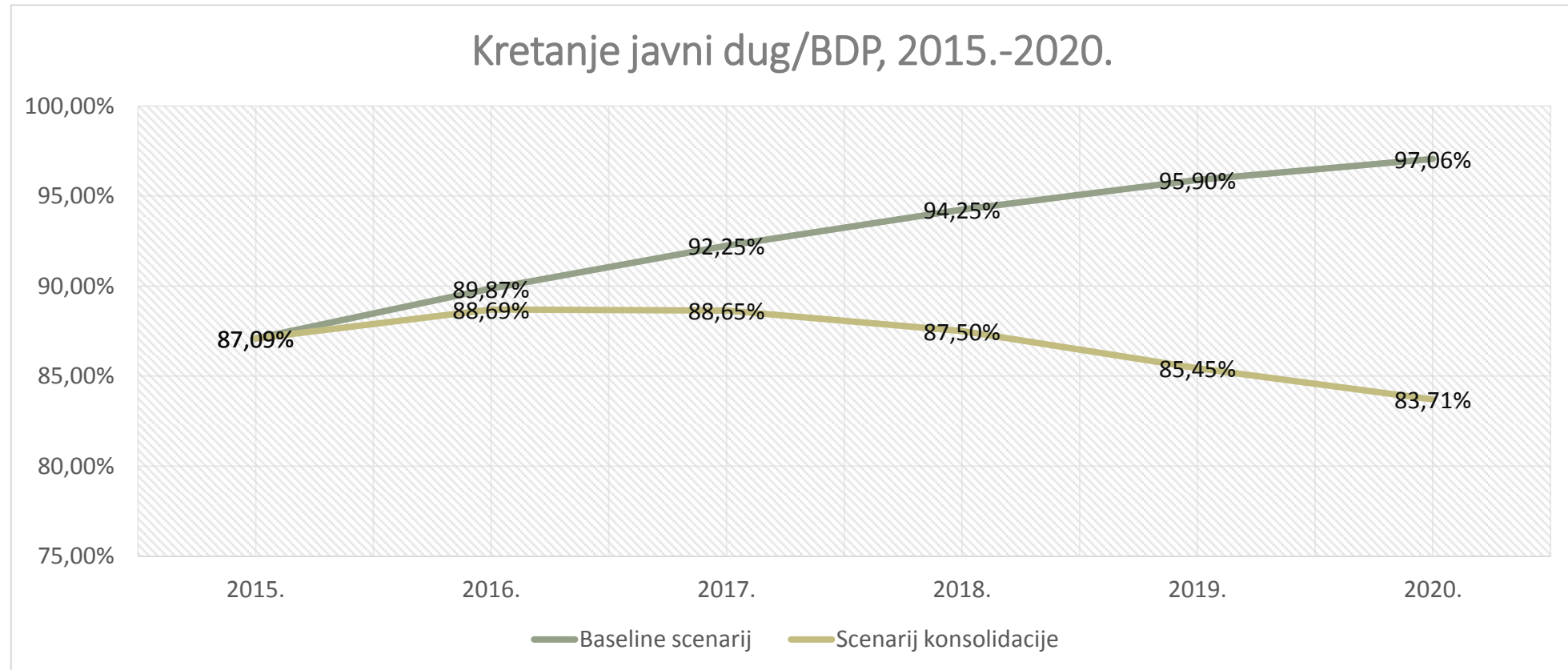
---

1. SIMULACIJA KRETANJA DEFICITA I JAVNOGA DUGA U BDP-U 2016. – 2019.
2. USPOREDNA SIMULACIJA KRETANJA JAVNOGA DUGA U BDP-U 2016. – 2020.
3. USPOREDNA SIMULACIJA KRETANJA JAVNOGA DUGA U BDP-U 2020. – 2030.

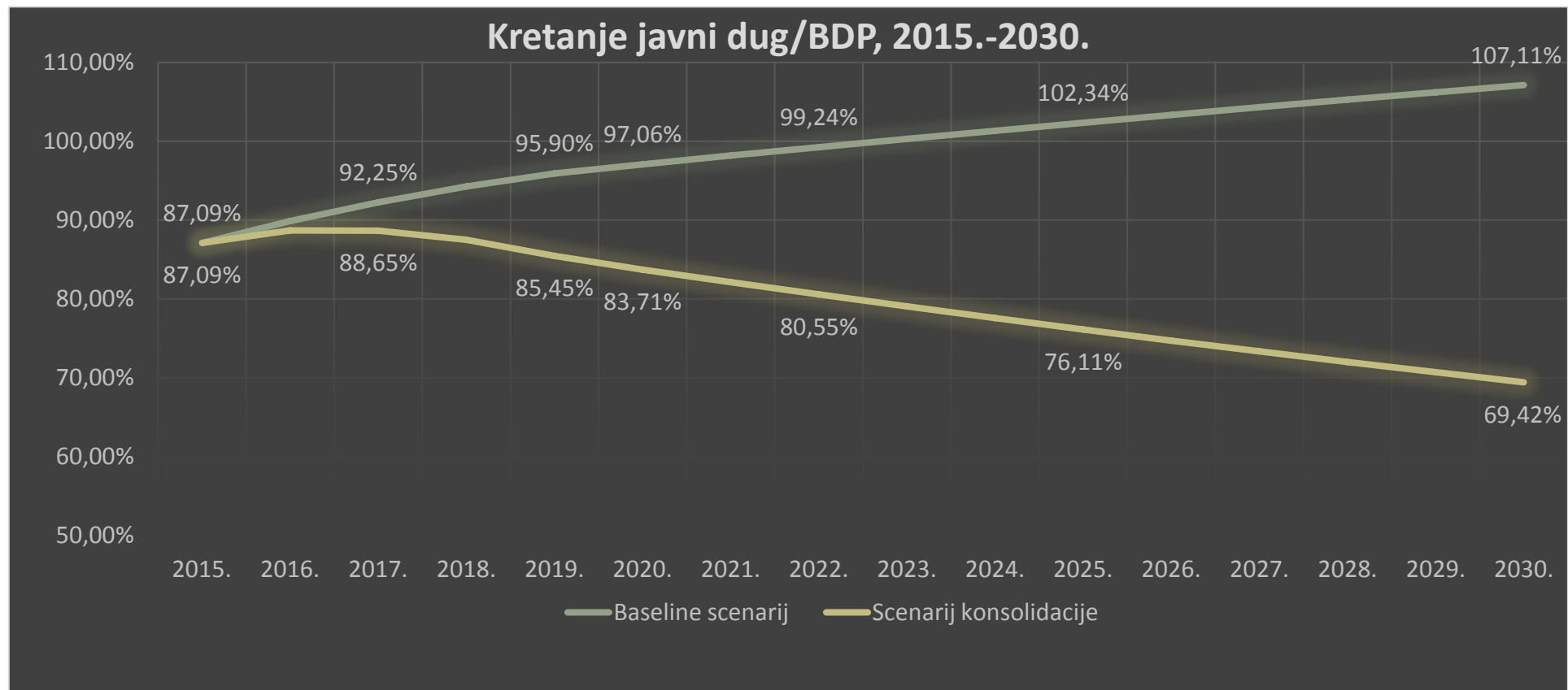
Simulacija 1

Simulacija 2

Simulacija 3

pitanja
